Training OSINT

Dan FIFOIU
Serviciul Român de Informații
e-mail: **ani@sri.ro**

Abstract

Training represents an essential step for the development of professional Open Source Intelligence capabilities, enabling the identification of overarching methods, best practices, considerations, challenges and tools available to the OSINT analysts.

This article is meant to provide an overview of the current OSINT training practices landscape, and to reveal the place of specialized open source instruction in the fulfilment of the national security intelligence requirements.

Keywords: training, new-media, open source center, academia.

1. Rolul instruirii în Open Source Intelligence

Accesul tot mai larg şi în timp real la informație este, în prezent, un fapt, şi, în acelaşi timp, o consecință a ceea ce a devenit cunoscut drept „revoluția OSINT": transformarea surselor deschise de informare într-o capabilitate extrem de importantă pentru munca de intelligence şi pentru formularea politicilor în domeniul securității naționale.

Rolul OSINT în cadrul acestora a crescut exponențial în ultimii ani, rezultatul fiind, la nivelul organizațiilor a căror activitate şi dezvoltare depind de gestionarea eficientă a informației, în special serviciile de informații, dezvoltarea segmentelor specializate în exploatarea surselor deschise. Asemenea evoluții au contribuit la transformarea treptată a conceptelor tradiționale de intelligence şi la definirea unor noi cadre de acțiune pentru structurile de siguranță națională.

Urmarea firească a fost acutizarea unei necesități a deschiderii, atât din punctul de vedere al valorificării surselor de informații, cât şi din perspectiva inter-relaționării şi a dezvoltării modelului de lucru colaborativ în domeniul intelligence.

Toți aceşti factori au acționat convergent în configurarea **imperativului adaptării / îmbunătățirii competențelor fiecărui lucrător în intelligence** şi specializarea / perfecționarea simultană a eşantioanelor

de comandă şi planificare, cât mai ales a segmentului de execuţie din cadrul organizaţiilor cu profil OSINT.

Ca proces complex, specializat şi distinct, Open Source Intelligence integrează experienţa umană cu datele obţinute din surse deschise, în scopul producerii de informaţii şi de documente informative relevante pentru deciziile / politicile de siguranţă naţională.

Fie că este vorba de traininguri aplicate, cu durată redusă (de ordinul săptămânilor) sau de programe educative extinse, implementate de / în cooperare cu instituţii academice, pregătirea şi formarea continuă a specialiştilor în OSINT vizează tocmai îmbunătăţirea acestei experienţe, respectiv eficientizarea valorizării tuturor resurselor, în prezent tot mai „generoase" şi mai accesibile, care stau la baza întocmirii de produse de intelligence relevante şi complete.

Emergenţa de noi paradigme ale activităţii de intelligence, focalizate asupra necesităţii impunerii **modelului colaborativ** de lucru, respectiv a **principiului adaptabilităţii** şi **creşterii capacităţii de reacţie**, în timp real, în cazul unor evenimente cu potenţial impact asupra stării de securitate naţională, constituie în acelaşi timp paşi importanţi în evoluţia serviciilor de informaţii, dar şi provocări semnificative din punctul de vedere al pregătirii cadrelor.

Pe un palier distinct, obiectivul instruirii constante este dictat inclusiv de dinamica **transformărilor de ordin tehnologic** care vizează accesul, exploatarea şi gestionarea într-un mod colaborativ, mult mai facil, mai rapid şi mai puţin costisitor a unui volum imens de date.

Evoluţia tehnologiei informaţiei şi a comunicaţiilor a facilitat extinderea Internetului şi trecerea la utilizarea aplicaţiilor Web 2.0, a căror implementare presupune popularizarea, prin intermediul trainingurilor, a formatului de tip wiki şi a cunoştinţelor de management al colaborării intra şi inter-instituţionale.

Cele trei niveluri ale formării unui specialist OSINT – iniţierea, specializarea, perfecţionarea – vizează atingerea unor obiective specifice pliate pe principalele etape ale procesului OSINT, respectiv:

- **Planificarea**;

Rolul trainingurilor OSINT în acest caz este ameliorarea capacităţii unui lucrător de a-şi planifica activitatea în funcţie de criterii precum:

- reperele semnalate de solicitantul produsului informativ în asignarea unei sarcini;
- resursele de care dispune şi sursele la care are acces;
- termenul de transmitere a documentului informativ.

A şti unde să caute o informaţie, cu care analişti specializaţi în problematica respectivă să discute, cum să stabilească succesiunea fazelor întocmirii textului în funcţie de relevanţa diverselor aspecte ale subiectului supus analizei – iată câteva elemente ale activităţii unui lucrător pe care trainingul le teoretizează şi le transpune în proceduri de lucru cu grade diferite de standardizare.

- **Colectarea datelor şi convertirea lor în informaţii**;

Modificarea rapidă a tabloului de surse deschise – în special dezvoltarea aşa-numitelor „new media" – şi transferul celei mai mari părţi a conţinutului surselor clasice în spaţiul virtual, alături de tendinţele de evoluţie a caracteristicilor informaţiilor furnizate, au crescut semnificativ complexitatea competenţelor de căutare şi procesare a acestora.

Cu toate că nu a fost formulată o definiţie general acceptată a „new media", acestea fiind percepute diferit de diversele categorii de utilizatori, ele sunt apreciate ca reprezentând orice produs media digital care este interactiv şi distribuit prin reţele informatice, sau totalitatea textelor, sunetelor, imaginilor şi elementelor grafice prelucrate pe computer şi reunite în baze de date.[1]

Cantitatea enormă de informaţie – numărul imens de website-uri corporate / personale, bloguri, forumuri publice, reţelele sociale care deja contabilizează sute de milioane de conturi –, creşterea exponenţială a conţinutului generat de utilizatori şi diversitatea limbilor / pachetelor în care este livrată informaţia reprezintă provocări care se traduc, din perspectiva nevoii de a le gestiona, în obiective distincte ale instruirii, precum:

- însuşirea de cunoştinţe aprofundate şi specializate de navigare şi exploatare a Internetului;
- dezvoltarea aptitudinilor de identificare a celor mai bune surse de informare;
- dobândirea de competenţe privind validarea surselor;
- metode şi tehnici de căutare a datelor;
- dobândirea de competenţe privind validarea şi organizarea datelor;
- dezvoltarea tehnicilor de procesare.

[1] Dorina Guţu, „New Media", Editura „Tritonic", Bucureşti, 2007.

- **Elaborarea produsului informativ**.

Este etapa care presupune cea mai complexă şi aprofundată pregătire a lucrătorului în intelligence din surse deschise, fapt pentru care trainingurile OSINT axate pe analiza informațiilor sunt cele mai consistente, elaborate şi extinse.

Formarea continuă şi perfecționarea analiştilor de informații din surse deschise este esențială pentru creşterea calității produselor informative pe care le întocmesc, instruirea în acest domeniu având atât rolul de a specializa lucrătorul pe anumite tipuri de analiză (în funcție de necesitățile organizației din care face parte), cât şi de a asigura menținerea sa constantă într-o zonă de cunoaştere a elementelor specifice principalelor activități de intelligence (ştiut fiind faptul că omiterea sau necunoaşterea unor aspecte importante ale situației analizate poate altera utilitatea produsului livrat beneficiarilor).

Complexitatea activității de elaborare a unui document de informare de tip analitic dictează structurarea atentă a trainingurilor în module clar delimitate în funcție de obiectivele propuse.

În prezent, criteriile de formulare a acestor obiective sunt stabilite în principal de:

- **tipul de analiză a informațiilor pentru care sunt instruiți lucrătorii**;

Analiza tactică, strategică, analiza de trend, analiza de risc, analiza predictivă – sunt doar câteva exemple de domenii caracterizate de mijloace şi metodologii proprii de realizare a materialelor în format integrat.

- **spațiile monitorizate**;

Oscilația polilor de instabilitate pe anumite perioade de timp şi în spații diferite determină focalizarea atenției analiştilor OSINT pe respectivele regiuni / state, în vederea informării extinse şi operative a beneficiarilor, respectiv pentru susținerea cât mai eficientă a deciziilor relevante pentru siguranța națională.

- **problematicile pe care le au în competență**.

Tratate separat sau interconectate din perspectiva cauzalității anumitor evoluții, problematici precum terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitatea organizată, securitatea economică, conflictele înghețate, extremismul, radicalizarea şi fundamentalismul religios etc. presupun metode specifice de abordare în cuprinsul documentelor analitice, în special din punctul de vedere al încadrării lor în anumite tipuri de analiză şi al resurselor utilizate în elaborarea produselor informative.

2. Modele şi exemple de bune practici

Statele Unite ale Americii

După ce, în iulie 2004, Comisia pentru investigarea atentatelor din 11.09.2001 a recomandat înfiinţarea unei Agenţii de Surse Deschise, Directorul Comunităţii de Intelligence a Statelor Unite ale Americii a anunţat crearea, în noiembrie 2005, a **Open Source Center**, instituţie independentă de stat care, pe lângă elaborarea de produse informative pentru Guvernul american şi alţi beneficiari, are sarcina de a pregăti analişti de intelligence în scopul ameliorării eficienţei exploatării surselor deschise.[2]

Crearea Open Source Center a ranforsat în mod considerabil cadrul instituţional de stat al SUA specializat în intelligence din surse deschise şi a contribuit, prin dezvoltarea unor formule de cooperare cu reprezentanţi ai mediilor academic şi privat, calitatea instruirii specialiştilor OSINT, devenind principalul reper al statelor Uniunii Europene în dezvoltarea unui unei structuri similare[3].

> Cursurile organizate de Open Source Center prin **Open Source Academy**, lider pe segmentul de training OSINT în SUA, se adresează efectivelor din cadrul organismelor comunităţii de intelligence americane şi sunt structurate pe principiul transmiterii cunoaşterii către un public-ţintă segmentat în funcţie de activităţi specifice (Armata, Forţele Aeriene, Marina Militară, Departamentul Apărării, Departamentul Securităţii Naţionale, Agenţia de Informaţii a Apărării, Agenţia Naţională pentru Securitate).[4]

De asemenea, prin înfiinţarea Centrelor de Excelenţă (Intelligence Community Centers of Academic Excellence – ICCAE), Biroul Directorului Comunităţii Naţionale de Intelligence (ODNI, creat la 21 aprilie 2005) a inclus oficial dezvoltarea parteneriatelor cu sectorul privat şi mediul academic în programul de transformare a Comunităţii de Informaţii a SUA.

> Centrele de Excelenţă vizează îndeplinirea obiectivului strategic de formare, la nivel naţional, a fondului de selecţie a cadrelor specializate în intelligence, iar participarea este deschisă tuturor colegiilor şi universităţilor americane acreditate, cu o durată a studiilor de patru ani.

---

[2] www.opensource.gov.

[3] Axel Dyevre (preşedintele CEIS – European Company for Strategic Intelligence), *Intelligence cooperation: the OSINT option*, 28.10.2008, http//:www.europolitics.info/dossiers/defence-security/intelligence-cooperation-the-osint-option-art151325-52.html.

[4] Douglas Peak, *The Open Source Academy helps the intelligence community make the most of open sources*, http://findarticles.com/p/articles/mi_m0IBS/is_4_31/ai_n16419802/.

În perioada 2006-2010, ODNI a inclus în proiectul ICCAE şaptesprezece universităţi americane (California State University San Bernardino; Clark Atlanta University; Florida International University; Norfolk State University; Tennessee State University; Trinity University; University of Texas El Paso; University of Texas Pan American; University of Washington; Wayne State University; Florida Agricultural and Mechanical University, Tallahassee; Miles College, Birmingham, Alabama; University of Maryland, College Park; University of Nebraska; University of New Mexico; Pennsylvania State University; Virginia Polytechnic Institute and State University), care au sarcina de a elabora şi aplica, pe întreaga perioadă de studii, programe / curricule specializate în formarea resurselor umane pe toate palierele de activitate în intelligence, inclusiv OSINT.[5]

Uniunea Europeană

În octombrie 2007, Comitetul Director al **Agenţiei Europene pentru Apărare** (structură creată în cadrul Consiliului Uniunii Europene în vederea susţinerii Politicii de Apărare şi Securitate Europeană) a aprobat propunerea de lansare, în 2008, a unor **cursuri-pilot la nivel avansat de perfecţionare în domeniul OSINT**[6], ale căror module au ca principale obiective acoperirea problemelor de ordin teoretic şi practic în cadrul procesului OSINT, a aspectelor conexe segmentului analizei de intelligence din surse deschise, popularizarea noilor instrumente OSINT şi creşterea nivelului de pregătire a specialiştilor în open source intelligence.

Cursurile se adresează tuturor statelor membre ale UE şi sunt parte a strategiei EDA de asigurare a predării noţiunilor şi cunoştinţelor de bază pentru analiştii de intelligence şi au la bază trei piloni: transferul de cunoaştere referitor la o anumită arie geografică (Africa, Asia Centrală, Orientul Mijlociu), aprofundarea abilităţilor specifice colectării datelor din surse deschise şi dezvoltarea capacităţilor de evaluare şi integrare a informaţiilor extrase alături de cunoaşterea disponibilă în acel moment.[7]

Cursurile organizate în anul 2009 au fost structurate în funcţie de nivelul de specializare al conţinuturilor, respectiv:

[5] http://www.dni.gov/cae/.
[6] http://www.eda.europa.eu/genericitem.aspx?area=organisation&id=308.
[7] http://www.eda.europa.eu/WebUtils/downloadfile.aspx?fileid=440.

- **cunoştinţe de bază** – Definirea OSINT şi locul său în ciclul de Intelligence; Terminologie; Formularea întrebărilor potrivite / inteligente – tactici de bază; Teoria informaţiilor / ştirilor; Tehnologii web, motoare de căutare şi alte instrumente; Prezentarea generală a procesului de căutare; Sursele – organizarea informaţiei; Internetul şi WorldWideWeb; Servicii Internet; Motoarele de căutare – teoria, istoricul şi selectarea acestora; Instrumente specifice de căutare; Strategii de căutare; Validarea informaţiilor; Alcătuirea unei „biblioteci" proprii – noţiuni teoretice; Căutarea în „deep web" – noţiuni teoretice; Căutare eficienţă / inteligenţă; Ameliorarea rezultatelor căutării – noţiuni teoretice; Securitatea în mediul Internet – noţiuni teoretice;

- **cunoştinţe avansate** – Organizarea unui centru OSINT; Căutarea în bazele de date comerciale – LexisNexis, Factiva – noţiuni teoretice; OSINT – aspecte legale; OSINT şi sursele de informare non-web; OSINT şi mijloacele Multimedia – noţiuni teoretice; OSINT şi riscurile de ţară – noţiuni teoretice de analiză şi raportare; Instrumente de traducere; OSINT şi contraterorism.

Similar, **The Crisis Room**, structură din cadrul Directoratului General pentru Relaţii Externe al Comisiei Europene, al cărei profil de activitate include asigurarea instrumentelor de monitorizare şi analiză OSINT, are o contribuţie importantă pe segmentul de instruire în intelligence, organizând şi desfăşurând cursuri de pregătire în domeniul exploatării surselor deschise.

Atribuţiile Crisis Room în domeniile OSINT şi „Early Warning" sunt:

- organizarea, implementarea şi întreţinerea platformei Tarîqa (inclusiv extensia accesului la statele membre UE şi organizaţiile neguvernamentale), prin intermediul căreia se asigură accesul personalului Directoratului şi reprezentanţilor regionali la cele mai recente ştiri, analize şi materiale audio / video, grupate tematic sau pe zone geografice, precum şi la baze de date prestigioase – Oxford Analytica, Jane's, LexisNexis;
- gestionarea sistemului ARGUS (achiziţia, prelucrarea şi diseminarea imaginilor satelitare);
- monitorizare şi alertă;
- furnizarea de materiale de informare, la iniţiativă sau la cerere;
- identificarea de noi surse pentru mărirea capabilităţilor OSINT şi „Early Warning";
- colaborarea / coordonarea cu celelalte centre de criză ale instituţiilor europene şi ale statelor membre;
- organizarea şi susţinerea de cursuri în domeniul OSINT.

Sesiunile de instruire coordonate de Crisis Room se axează în principal pe aplicarea, specifică problematicilor de securitate aferente

zonelor de interes ale Uniunii Europene, a tehnicilor de căutare şi analiză pentru obținerea şi utilizarea produselor analitice.

Tipul de training dezvoltat de Crisis Room este adaptat pregătirii şi perfecționării membrilor unei comunități interstatale pe problematici specifice ale activității de intelligence, vizând efectuarea în mod convergent şi unitar a transferului de cunoaştere şi a fixării / operaționalizării conținutului transmis cursanților.

Parteneriatul public-privat în spațiul euroatlantic

Cooperarea dintre instituțiile guvernamentale, serviciile de informații, mediul academic şi organizațiile private cu competențe în domeniul intelligence a generat, în cazul statelor europene şi euroatlantice, avantajul strategic al eficientizării integrării informațiilor din surse deschise şi creşterii complexității trainingurilor OSINT.

Acest lucru s-a datorat faptului că multitudinea **perspectivelor şi unghiurilor de abordare a exploatării OSINT** au condus la transpunerea acestora, în cadrul conferințelor, stagiilor şi cursurilor de instruire în Open Source Intelligence, în obiective variate, destinate acoperirii întregului cadru de cunoaştere, reflexie, evaluare critică, dezbatere şi aplicații concentrate asupra specificului activității OSINT.

Elocvente din punctul de vedere al calității rezultatelor şi resurselor implicate sunt parteneriatele stabilite între instituțiile de stat şi companii private din:

- **Statele Unite ale Americii** – alături de numeroase alte organizații de profil, compania **Open Source Solutions Network Inc.**, fondată în anul 1992 de Robert David Steele, unul dintre cei mai activi susținători ai dezvoltării OSINT, a contribuit la reformarea intelligence-ului american şi la dezvoltarea unei noi perspective asupra exploatării surselor deschise, editând numeroase studii şi implicându-se în procesul de pregătire şi specializare în OSINT la nivel național şi internațional.
- **Uniunea Europeană** – cooperarea **Agenției Europene de Apărare** cu organizații de prestigiu din domeniul intelligence (**Jane's**[8], **Reuser's Information Services**[9]), precum şi activitatea pe segmentul

[8] http://www.janes.com/consulting/OSINT.html
[9] http://www.reuser.biz/Website/index.html, http://osint.reuser.biz/#Browsers.

de training a unor companii sau asociaţii nonprofit precum **Infosphere AB**[10], **Sandstone**, **Risk UK**[11], **EUROSINT Forum** etc., urmăresc atât creşterea nivelului de pregătire a specialiştilor OSINT din comunităţile de informaţii ale statelor membre, cât şi crearea resurselor necesare consolidării cadrului instituţional OSINT, după modelul american.

> Programul de Training OSINT – Metode şi Tehnici (Open Source Intelligence Methods and Techniques Training Programme), derulat în perioada ianuarie-februarie 2010 la Londra şi Washington de Jane's Strategic Advisory Services în cooperare cu Reuser's Information Services, a constat în sesiuni de instruire, cu durata de o săptămână, care au urmărit formarea de competenţe privind:
>
> - abordarea disociată a problemelor specifice activităţii de analiză a informaţiilor;
> - elaborarea de planuri privind soluţionarea acestor probleme;
> - identificarea şi accesarea surselor-cheie;
> - evaluarea şi analiza fluxurilor de informaţii;
> - înţelegerea şi analizarea predispoziţiilor în selectarea surselor;
> - sintetizarea informaţiilor, analiza de sursă;
> - elaborarea de produse de intelligence.[12]

România – OSINT ca disciplină academică

La nivelul ţării noastre, cursul universitar de master „Analiza Informaţiilor", organizat începând cu anul 2008 de Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială din cadrul Universităţii Bucureşti în parteneriat cu **Serviciul Român de Informaţii**, este unul din proiectele care urmăresc formarea unui corp de experţi în domeniul analizei de intelligence, în cadrul căreia Open Source Intelligence ocupă un segment bine determinat şi structurat.

Importanţa cursurilor rezultă concomitent din sporirea rolului reprezentanţilor mediului academic în instruirea şi perfecţionarea specialiştilor în intelligence din surse deschise, cât şi din consolidarea diverselor tipuri de parteneriate în domeniul educativ şi de cercetare, prin includerea în categoriile de public-ţintă a angajaţilor din cadrul instituţiilor de stat, reprezentanţilor societăţii civile şi mediului privat.

---

[10] http://www.infosphere.se/extra/pod/?id=91&module_instance=1&action=pod_show.
[11] http://www.risk-uk.com.
[12] http://www.janes.com/consulting/OSINT.html.

Principiul organizării masterului este imperativul formării unei comunități ştiințifice destinate promovării culturii intelligence-ului colaborativ, fapt relevat de structurarea cursurilor în două grupuri de module, al căror conținut a fost asigurat de cadre didactice din cadrul Facultății de Sociologie şi de traineri ai altor instituții competente.

3. Concluzii

Însuşirea cunoştințelor teoretice necesare orientării în spațiul surselor deschise, alături de dobândirea însuşirilor / competențelor cerute de desfăşurarea practică a activității OSINT reprezintă un segment din ce în ce mai important în intelligence-ul contemporan, în condițiile în care recentele modificări de paradigmă şi diminuarea ponderii modelelor tradiționale trasează noi coordonate conceptuale şi de acțiune la nivel global.

Trainingurile OSINT derulate în prezent la nivelul celor mai dezvoltate comunități de informații sau în format colaborativ, inter-instituțional şi inter-statal, reuşesc să asigure, într-o măsură semnificativă, saltul calitativ al resurselor umane din cadrul organizațiilor de intelligence în prevenirea şi combaterea eficientă a noilor forme de amenințări la adresa securității.

Bibliografie

1. Guțu, Dorina, *New Media*, Editura „Tritonic", Bucureşti, 2007.
2. Truyens, Johan, *Developing Open Source Capabilities*, EDA Bulletin, nr. 9, iulie 2008.
3. http://www.reuser.biz.
4. http://www.eda.europa.eu.
5. http://www.janes.com.
6. http://theosintgroup.com.
7. http://www.infosphere.se.
8. http://www.risk-uk.com.
9. http://ec.europa.eu.
10. http://www.opensource.gov.
11. http://oss.net.
12. http://theosintgroup.com.
13. http://www.sandstone.lu.
14. http://www.eurosint.eu.
15. http//:www.europolitics.info.
16. http://www.dni.gov.